

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 341/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti MAVÉBA, spoločnosť s ručením obmedzeným, Železničiarska 6, Hanušovce nad Topľou, IČO 36 480 428, zastúpenej advokátkou JUDr. Martinou Kožárovou Jenčovou, Slovenská 69, Prešov, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 103/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti MAVÉBA, spoločnosť s ručením obmedzeným na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 103/2008 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Vranov nad Topľou prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 103/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti MAVEBA, spoločnosť s ručením obmedzeným priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Vranov nad Topľou povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Obchodnej spoločnosti MAVEBA, spoločnosť s ručením obmedzeným priznáva náhradu trov konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov), ktoré je Okresný súd Vranov nad Topľou povinný vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Martiny Kožárovej Jenčovej, Slovenská 69, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 341/2020-7 zo 7. júla 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti MAVEBA spoločnosť s ručením obmedzeným, Železničiarska 6, Hanušovce nad Topľou, IČO 36 480 428 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 103/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke ako žalovanej bola 4. júna 2008 podaná žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti. Okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom sp. zn. 4 C 103/2008 z 27. novembra 2018. Keďže obe strany sporu podali proti tomuto rozsudku odvolanie, vec bola predložená odvolaciemu súdu, ktorý uznesením zo 16. januára 2020 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie s odôvodnením, že sa „*nevysporiadal so všetkými námietkami strán sporu, vrátane námietky premlčania, vznesenej žalovaným*“. Napadnuté konanie nie je ku dňu podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, napriek tomu, že od podania žaloby uplynulo už takmer 12 rokov.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, ktorá bola prijatá na ďalšie konanie, navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 103/2008 porušené boli a súčasne sa domáhala, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej finančné zadostučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

4. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd 14. júla 2020 vyzval predsedníčku okresného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a zároveň ju vyzval, aby oznámila, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci.

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu podaním sp. zn. Spr/32/2020 z 22. júla 2020, v ktorom uviedla, že spis bol pridelený novému zákonnému sudcovi 15. marca 2019 po tom, čo pôvodný zákonný sudca bol takmer rok práceneschopný a následne odišiel do dôchodku. Pôvodný zákonný sudca rozhodol vo veci rozsudkom sp. zn. 4 C 103/2008 z 27. novembra 2018, pričom procesné úkony súvisiace s predložením veci odvolaciemu súdu na rozhodnutie o opravných prostriedkoch sporových strán vykonával už nový zákonný sudca. Po čiastočnom zrušení a vrátení veci odvolacím súdom 13. februára 2020 začal zákonný sudca bezodkladne konať a nariadil termín pojednávania na 29. september 2020. Predsedníčka okresného súdu

pripojila k svojmu podaniu i vyjadrenie zákonného sudcu k ústavnej sťažnosti, v ktorom opisuje procesný postup okresného súdu od vrátenia veci odvolacím súdom. Predsedníčka okresného súdu na záver uviedla, že právna vec sťažovateľky je sledovaná kanceláriou predsedu súdu, zákonný sudca vo veci riadne koná a prijaté opatrenia považuje za dostatočné. Zároveň oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania pred ústavným súdom.

6. Na výzvu ústavného súdu zaslala právna zástupkyňa sťažovateľky k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu stanovisko, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 20. augusta 2020. Uviedla, že predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení opomína skutočnosť, že napadnuté konanie prebieha už od roku 2008, pričom k prvému rozhodnutiu vo veci samej došlo až po desiatich rokoch. Poukázala tiež na to, že odvolací súd prvoinštančné rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu s tým, že konštatoval, že bolo síce vykonané rozsiahle dokazovanie, ale súd sa nevysporiadal s námietkami strán sporu a skutkové zistenia nevyhodnotil „*v jednotlivosti a súhrne*“. Právna zástupkyňa sťažovateľky poukázala i na skutočnosť, že znalecké dokazovanie trvalo viac ako 3,5 roka a napriek vyhláseniu uznesenia o skončení dokazovania okresný súd opätovne odročil pojednávanie a nechal tak žalobkyniam priestor na predloženie ďalších dôkazov. Právna zástupkyňa sťažovateľky uzavrela, že ústavnú sťažnosť považuje za dôvodnú, a zároveň oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania pred ústavným súdom.

7. Keďže predsedníčka okresného súdu, ako i právna zástupkyňa sťažovateľky súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd od ústneho pojednávania upustil, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Obsah súdneho spisu v napadnutom konaní

8. Vzhľadom na to, že súčasťou vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti nebola kompletná chronológia úkonov v napadnutom konaní, ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu vypracoval pre účely tohto rozhodnutia vlastnú chronológiu, z ktorej vyplývajú tieto skutočnosti:

- 4. jún 2008 – podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom,
- 5. jún 2008 – výzva súdu na zaplatenie súdneho poplatku,
- 17. jún 2008 – žiadosť žalobcov o oslobodenie od súdneho poplatku,
- 23. jún 2008 – uznesenie súdu o priznaní oslobodenia od súdneho poplatku všetkým (3) žalobkyniam,
- 23. júl 2008 – doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe,
- 14. august 2008 – stanovisko žalobkyní k vyjadreniu žalovaného,
- 22. august 2008 – vec prerokovaná na pojednávaní a odročená z dôvodu potreby ďalšieho dokazovania,
- 8. september 2008 – doručené vyjadrenie žalovaného k veci,
- 10. september 2008 – súd vyzýva žalobkyne, aby zaujali stanovisko k vyjadreniu žalovaného,
- 14. október 2008 – súd urguje podanie stanoviska žalobkyní,
- 27. október 2008 – doručené stanovisko žalobkyní k vyjadreniu žalovaného z 8. septembra 2008,
- 7. november 2008 – súd doručuje žalovanému vyjadrenie žalobkyní,
- 1. december 2008 – vyjadrenie žalovaného k stanovisku žalobkyní z 27. októbra 2008,
- 9. január 2009 – súd uznesením zaviazal žalovaného na zloženie zálohy na znalecké dokazovanie,
- 27. január 2009 – odvolanie žalovanému proti uzneseniu z 9. januára 2009,
- 4. február 2009 – spis predložený Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní žalovaného,
- 29. apríl 2009 – krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 9/2009 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu,
- 15. máj 2009 – súd vyzýva žalovaného na zloženie zálohy na znalecké dokazovanie,
- 2. jún 2009 – žalovaný zložil zálohu,
- 11. jún 2009 – uznesením súd nariadil znalecké dokazovanie,
- 3. júl 2009 – ustanovený znalec oznámil, že nevykonáva znaleckú činnosť,

- 8. júl 2009 – žalovaný predkladá súdu listinné dôkazy, súd uznesením ustanovil iného znalca na vykonanie znaleckého dokazovania,
- 18. november a 23. november 2009 – súd žiada znalca o podanie znaleckého posudku a vrátenie súdneho spisu,
- 9. december 2009 – znalec písomne žiada o predĺženie lehoty na vyhotovenie znaleckého posudku,
- 7. január 2010 – súd urguje znalca o predloženie znaleckého posudku a vrátenie spisu,
- 9. marec 2010 – podaný znalecký posudok a vrátený súdny spis,
- 10. marce 2010 – súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie stranám sporu,
- 22. marec 2010 – vyjadrenie žalovaného k posudku,
- 30. marec 2010 – vyjadrenie žalobkyní k posudku,
- 7. apríl 2010 – vyjadrenie sporových strán zaslané znalcovi a súd vyzýva žalobkyne, či navrhujú kontrolné znalecké dokazovanie,
- 12. máj 2010 – súd urguje znalca o stanovisko k vyjadreniam sporových strán k posudku,
- 19. máj 2010 – žalobkyne navrhujú kontrolné znalecké dokazovanie,
- 21. máj 2010 – znalec doručil súdu stanovisko k vyjadreniam strán sporu,
- 2. jún 2010 – stanovisko znalca súd doručuje stranám sporu,
- 18. jún 2010 – doručené vyjadrenie žalovaného k stanovisku znalca,
- 6. júl 2010 – súd urguje žalobkyne, aby sa vyjadrili k stanovisku znalca,
- 19. august 2010 – návrh žalobkyní na pripustenie zámeny žalobkyne v 2. rade a na zmenu petitu žaloby,
- 26. august 2010 – uznesením súd pripustil zámenu a rozšírenie žalobného petitu,
- 19. október 2010 – súd uznesením uložil žalobkyni v 2. a 3. rade povinnosť zložiť zálohu na znalecké dokazovanie,
- 12. január 2011 – uznesením nariadené kontrolné znalecké dokazovanie,
- 31. marec 2011, 5. máj 2011, 1. jún 2011, 20. september 2011 – súd urguje znalca na podanie znaleckého posudku a vrátenie súdneho spisu,
- 28. september 2011 – podaný znalecký posudok,

- 30. september 2011 – znalecký posudok doručovaný stranám na vyjadrenie,
- 14. október 2011 – vyjadrenie žalovaného ku kontrolnému posudku,
- 7. november 2011 – vyjadrenie žalovaného k znaleckému posudku doručované žalobkyniam a znalcovi,
- 11. január 2012 – vyjadrenie žalobkýň ku kontrolnému znaleckému posudku,
- 30. marec 2012 – uznesením nariadené znalecké dokazovanie,
- 11. apríl 2012 – urgencia znalca, aby sa vyjadril k stanovisku žalovaného k znaleckému posudku, súd vyzýva Okresný úrad Vranov nad Topľou na zaslanie prevádzkového poriadku žalovaného,
- 14. máj 2012 – doručené stanovisko znalca k vyjadreniu žalovaného zo 7. novembra 2011,
- 6. júl 2012 – urgencia znalca na predloženie znaleckého posudku a vrátenie súdneho spisu,
- 27. júl 2012 – predložený znalecký posudok,
- 1. august 2012 – znalecký posudok doručovaný stranám sporu,
- 11. september 2012 – vyjadrenie žalovaného k znaleckému posudku,
- 14. september 2012 – vyjadrenie žalovaného k znaleckému posudku zaslané znalcovi a žalobkyniam,
- 17. september 2012 – vyjadrenie žalobkýň k posudku znalca,
- 20. september 2012 – uznesením priznané znalečné,
- 10. október 2012 – vyjadrenie znalca k stanovisku žalovaného z 11. septembra 2012,
- 29. január 2013 – pojednávanie odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovaného z dôvodu kolízie pojednávania,
- 13. február 2013 – žalovaný predkladá súkromný znalecký posudok,
- 5. marec 2013 – uskutočnilo sa pojednávanie, vec prerokovaná a odročená z dôvodu nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania,
- 16. apríl 2013 – uznesením súd priznal znalcovi znalečné, uznesením nariadil kontrolné znalecké dokazovanie a žalovanému uložil povinnosť zložiť zálohu na kontrolný znalecký posudok,
- 28. máj 2013 – žalovaný zložil zálohu na kontrolné znalecké dokazovanie,

- 29. júl 2013 – uznesením súd rozhodol o znalečnom,
- 27. september 2013 – znalec ustanovený na podanie kontrolného znaleckého posudku oznámil zaneprázdnenosť,
- 24. október 2013 – súd uznesením ustanovil iného znalca na vykonanie kontrolného dokazovania,
- 5. november 2013 – vyjadrenie žalobkýň k veci,
- 5. február 2014 a 28. február 2014 – súd urguje znalca na podanie znaleckého posudku a vrátenie súdneho spisu,
- 20. marec 2014 – znalec informuje súd o rozpracovanom posudku a žiada spresnenie znaleckej úlohy,
- 26. marec 2014 – súd predlžuje znalcovi lehotu na vypracovanie posudku o 60 dní,
- 6. jún 2014 – súd urguje znalca na podanie znaleckého posudku,
- 4. august 2014 – znalec žiada o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku,
- 6. október 2014, 14. november 2014 a 10. december 2014 – súd urguje znalca o podanie znaleckého posudku,
- 23. január 2015 – znalec žiada o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku,
- 9. február 2015 – súd znalcovi predlžuje lehotu na podanie posudku do 26. marca 2015,
- 16. apríl 2015 – súd urguje znalca o podanie znaleckého posudku,
- 6. júl 2015 – znalec opätovne žiada o predĺženie lehoty na podanie posudku,
- 11. september 2015 a 13. október 2015 – súd urguje znalca o podanie znaleckého posudku a vrátenie súdneho spisu,
- 14. október 2015 – znalec žiada o predĺženie lehoty na podanie posudku,
- 4. november 2015 – súd predĺžil znalcovi lehotu na vypracovanie posudku do 20. novembra 2015,
- 11. december 2015 a 2. február 2016 – súd urguje znalca o podanie znaleckého posudku,
- 14. marec 2016 – doručený vypracovaný znalecký posudok,
- 16. marec 2016 – súd zaslal posudok stranám sporu,
- 9. máj 2016 – doručené vyjadrenie žalovaného k znaleckému posudku,

- 26. máj 2016 – pojednávanie odročené na žiadosť právneho zástupcu žalobkýň
- kolízia pojednávanií,
- 3. august 2016 – súd žiada od Okresného úradu Vranov nad Topľou prevádzkový poriadok žalovaného,
- 9. august 2016 – vyjadrenie žalobkýň k znaleckému posudku,
- 18. august 2016 – vyjadrenie žalobkýň k znaleckému posudku doručované znalcovi na zaujatie stanoviska,
- 10. november 2016 – pojednávanie odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovaného – kolízia,
- 16. november 2016 – doručené stanovisko znalca,
- 16. február 2017 – pojednávanie odročené zo zdravotných dôvodov konateľa žalovaného,
- 14. marec 2017 – žalobkyne predložili súkromný znalecký posudok, právny zástupca žalovaného oznámil, že zdravotný stav konateľa žalovaného mu umožní účasť na pojednávanií až v júni, júli,
- 10. máj 2017 – súd zaslal znalcovi súkromný znalecký posudok na zaujatie stanoviska,
- 27. jún 2017 – pojednávanie odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovaného – kolízia,
- 6. september 2017 – doručené stanovisko žalovaného k súkromnému znaleckému posudku,
- 12. september 2017 – pojednávanie odročené na žiadosť právneho zástupcu žalobkýň zo zdravotných dôvodov,
- 3. január 2018 – doručené stanovisko znalca k súkromnému znaleckému posudku,
- 12. január 2018 – výzva súdu stranám, aby sa vyjadrili k stanovisku znalca,
- 19. január 2018 – vyjadrenie žalovaného k stanovisku znalca,
- 25. január 2018 – pojednávanie odročené na žiadosť žalobkýň, nestihli vypracovať vyjadrenie k stanovisku,
- 6. február 2018 – vyjadrenie súkromného znalca k stanovisku znalca,

- 2. marec 2018 – vyjadrenie žalobkýň k stanovisku znalca a doplnenie súkromného znaleckého posudku,
- 6. marec 2018 – návrh žalobkýň na rozšírenie petitu žaloby,
- 8. marec 2018 – pojednávanie odročené na žiadosť žalovaného, nestihol sa na pojednávanie pripraviť, pretože listiny mu boli doručené 5. marca 2018,
- 22. marec 2018 – súd vyzýva znalca aby sa vyjadril k doplneniu znaleckého posudku a zároveň vyzýva žalovaného, aby sa vyjadril k rozšíreniu žaloby,
- 24. apríl 2018 – vec prerokovaná na pojednávaní, súd pripustil zmenu petitu žaloby,
- 27. apríl 2018 – súd urguje znalca na vyjadrenie, vyjadrenie žalovaného k veci,
- 21. máj 2018 – doručené vyjadrenie znalca a doplnenie súkromného znaleckého posudku,
- 29. máj 2018 – vec prerokovaná na pojednávaní,
- 21. jún 2018 – pojednávanie odročené z dôvodu meškania právneho zástupcu žalobkýň,
- 12. júl 2018 – vec prerokovaná na pojednávaní,
- 3. august 2018 – pojednávanie odročené zo zdravotných dôvodov na strane sudcu,
- 27. september 2018 – na žiadosť žalobkýň bolo pojednávanie odročené na účel vypracovania kontrolného znaleckého posudku,
- 5. október 2018 – súd uznesením uložil žalobkyniam povinnosť zložiť zálohu na trovy kontrolného dokazovania,
- 18. október 2018 – žalobkyne berú návrh na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku späť,
- 27. november 2018 – na pojednávaní vyhlásený rozsudok vo veci,
- 31. december 2018 – odvolanie žalobkýň,
- 8. január 2019 – odvolanie žalovaného,
- 17. január 2019 – súd zasiela odvolania stranám na vzájomné vyjadrenie,
- 21. január 2019 – uznesením vyrubený žalovanému súdny poplatok za odvolanie,

- 22. február 2019 – vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobkýň,
- 11. marec 2019 – vyjadrenie žalovaného k odvolaniu zaslané žalobkyniam na vyjadrenie,
- 15. marec 2019 – spis pridelený novému zákonnému sudcovi,
- 29. apríl 2019 – vec predložená krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 16. január 2020 – krajský súd uznesením zrušil rozsudok okresného súdu okrem výroku, ktorým bola časť žaloby vylúčená na samostatné konanie,
- 13. február 2020 – spis vrátený okresnému súdu,
- 25. február 2020 – uznesením súd rozhodol o znalečnom a uložil žalovanému zložiť zálohu na kontrolné znalecké dokazovanie,
- 21. marec 2020 – sťažnosť žalovanému proti uzneseniu z 25. februára 2020,
- 6. apríl 2020 – súd doručuje stranám uznesenie krajského súdu, uznesením mení výrok uznesenia z 25. februára 2020,
- 13. máj 2020 – súd uznesením rozhodol o znalečnom,
- 14. máj 2020 – vyjadrenie žalovaného k veci po vrátení krajským súdom,
- 29. september 2020 – nariadený termín pojednávania.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

15. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzali zbytočným priet'ahom, konali hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

19. Predmetom napadnutého konania je vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom v súvislosti s užívaním nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobkyní sťažovateľkou. Rozhodovanie v obdobných veciach býva v konaní pred všeobecnými súdmi spravidla zložitejšie nielen po právnej stránke, ale i po stránke skutkovej, častokrát je potrebné vykonať znalecké či dokonca (tak ako v posudzovanom prípade) i kontrolné znalecké dokazovanie. V tejto súvislosti však ústavný súd konštatuje, že ani faktická či právna zložitosť sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za priet'ahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce alebo inými nedostatkami v činnosti súdu vrátane jeho nečinnosti (m. m. I. ÚS 47/96, I. ÚS 173/2017). Ústavný súd považuje právnu vec sťažovateľky za skutkovo i právne náročnejšiu, nie však v takej miere, ktorá by odôvodňovala celkom zjavne neprimeranú dĺžku posudzovaného konania okresného súdu.

20. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj

to, akým spôsobom sa na prieťahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V danom prípade možno konštatovať, že sťažovateľka svojím správaním v napadnutom konaní pred okresným súdom čiastočne ovplyvnila jeho dĺžku, keď v roku 2017 opakovane žiadala súd o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov jej konateľa, pričom trvala na jeho osobnej účasti na pojednávaní.

21. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Z doterajšieho priebehu konania popísaného v bode 8 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že v procesnom postupe okresného súdu sa nevyskytovali obdobia neodôvodnenej nečinnosti. V napadnutom konaní teda nedošlo k neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, a prieťahy boli spôsobené najmä jeho neefektívnym a nesústredeným postupom. Celkom zjavne neefektívny bol postup okresného súdu po nariadení kontrolného znaleckého dokazovania v roku 2013, ktoré napokon trvalo dva a pol roka, pričom okresný súd napriek opakovaným výzvam adresovaným znalcovi na odovzdanie znaleckého posudku a vrátenie súdneho spisu nevyužil vo vzťahu k znalcovi ďalšie procesné prostriedky na zefektívnenie procesného postupu. Ako príklad nesústrednosti a neefektívnosti možno uviesť i postup okresného súdu, keď uzneseniami opakovane ustanovil znalca na podanie znaleckého posudku bez toho, aby vopred zistil jeho pracovnú vyťaženosť či ďalšie prekážky na strane znalca a následne musel novým uznesením ustanoviť iného znalca zo zoznamu, čo prispelo k prieťahom v napadnutom konaní. Ústavnému súdu sa javí ako zmätočný a neefektívny tiež postup, keď okresný súd vyhlásil uznesením dokazovanie za ukončené a bez uvedenia dôvodu pripustil vykonanie ďalších dôkazov navrhovaných jednou zo sporových strán. Napokon, o neefektívnosti konania okresného súdu svedčí i zrušenie jeho rozsudku vo veci samej odvolacím súdom, ktorý konštatoval, že napriek vykonaniu rozsiahleho dokazovania sa prvoinštančný súd „nevysporiadal s námietkami strán sporu, skutkové zistenia, ktoré z dôkazov vplynuli nevyhodnotil v jednotlivosti a súhrne“.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že dĺžka napadnutého konania okresného súdu je celkom zjavne neprimeraná a že neefektívnym a nesústredeným postupom okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 103/2008 došlo

k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľke ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku rozhodnutia).

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

28. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej s'ťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

29. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadost'učinenie, v tejto lehote priznané finančné zadost'učinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadost'učinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

30. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 €, ktoré odôvodnila pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

31. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. Vzhľadom na konštatované zbytočné prieskany, nesústredený a neefektívny postup okresného súdu a zjavne neprimeranú dĺžku rozhodovania okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúci na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pocítovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku rozhodnutia).

VI.

Trovy konania

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

34. Sťažovateľka si uplatnila náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním právnu zástupkyňou. Sťažovateľka si uplatnila túto náhradu trov konania v samotnej ústavnej sťažnosti vo výške 375,24 €.

35. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1062 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2020. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony 375,24 €. Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – vyjadrenie k stanovisku okresného súdu z 20. augusta 2020, ústavný súd konštatuje, že neobsahuje nové, resp. ústavnoprávne relevantné skutočnosti, ktoré nie sú obsiahnuté v samotnej ústavnej sťažnosti, preto jej odmenu za uvedený úkon nepriznal (bod 4 výroku nálezu).

36. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu